

Önceki OVP'de gerçekleştirilemeyen hedefler, bu kez yakalanabilecek mi?

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (İCCIA) Başkan Yardımcısı ve

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi

baskanlik@tobb.org.tr

OVP'nin ekonomideki üç önemli yapısal sorun alanına enflasyon, cari açık ve büyümeye odaklanmış olması çok önemli. Her ne kadar rakamlar öncekiler gibi yüksek gözükmesede, mevcut küresel iktisadi ve siyasi ortam düşünüldüğünde, ortaya konan hedefler iddialı hedefler. Ancak bir temel sorun var. **Önceki planda gerçekleştirilemeyen hedefler, bu kez yakalanabilecek mi? Eğer programın öngördüğü maliye politikası ve yapısal reformlar gerçekleştirilirse bu mümkün gözüküyor.**

Önümüzdeki üç yılı (2015-2017) kapsayan Orta Vadeli Program (OVP) açıklandı. Küresel ekonomideki belirsizliklerin yine ön plana çıktığı bir ortamda Hükümet'in hazırladığı OVP'yi son derece önemli görüyoruz. OVP bu küresel belirsizlik ortamında özel sektörümüzün ve piyasaların yön arayışına yardımcı olacak ve bir nevi deniz feneri işlevi görecektir.

OVP Türkiye ekonomisiyle ilgili doğru teşhisler içeriyor. Ekonomideki üç önemli yapısal sorun alanı olarak enflasyon, cari açık ve büyümeye odaklanılmış olması çok önemli. Bunlara yönelik ortaya konan eylem planları özel sektörün de bugüne kadar vurguladığı ve talep ettiği konular. Her ne kadar rakamlar öncekiler gibi yüksek gözükme de, mevcut küresel iktisadi ve siyasi ortam düşünüldüğünde, ortaya konan hedefler iddialı hedefler. Ancak bir temel sorun var. Önceki planda gerçekleştirilemeyen hedefler, bu kez yakalanabilecek mi? Eğer programın öngördüğü maliye politikası ve yapısal reformlar gerçekleştirilirse bu mümkün gözüküyor.

Büyüme ve istihdam hedefleri ulaşılabilir. Büyümede %4 ile 5 arasında bir bant içinde gidilmesi öngörülüyor. Ancak buna rağmen işsizlik oranında kayda değer bir düşüş olmuyor ve yatay seyrediyor. Enflasyon konusundaki hedef ise oldukça iyimser görülebilir.

Plandaki esas kritik hedef cari açık. Cari açığın %5'e kadar gerilemesi hedefleniyor. Tahmin edileceği gibi, başarılması en zor alan. Planlandığı gibi ihracatın ithalattan daha fazla artması için Avrupa ekonomilerinin canlanması, Orta Doğu'daki kargaşanın son bulması gerekiyor.

Bir diğer iddialı hedef de, sıkı maliye politikasının devam ettirilmesi. Hem bütçe açığının hem de kamu borcunun milli gelire oranı gerilemeye devam ediyor. Kamu gelirleri, başta vergi gelirleri olmak üzere artmaya devam ederken, kamu harcamaları, başta faiz dışı harcamalar olmak üzere reel olarak çok az artıyor. Hükümetin gerçekleştirmekte en çok zorlanacağı alanlardan biri olarak görünüyor. 2016 ve 2017'de seçim olmaması burada olumlu bir katkı yapabilir.

Önümüzdeki dönemde daha dengeli bir büyüme sürecinin hedeflenmesi ve sanayimizi güçlendirecek adımlara öncelik verilmesiyle Türkiye ekonomisinin istikrarının korunması amaçlanıyor. Bu kapsamda büyümeyi sağlayacak esas unsur olarak özel sektörün ön plana çıkarıldığını görmekten memnuniyet duyuyoruz. Özel sektör öncülüğünde güçlü bir büyüme performansı göstermek için reel kesimin ve sanayimizin yapısal dönüşümünü tamamlayacak adımların bir an önce atılmasını bekliyoruz.

OVP'de geniş kapsamlı çok sayıda yapısal reformdan bahsediliyor. Beşeri sermayenin kalitesinin yükseltilmesi, iş gücü piyasasının etkinleşmesi, istihdam ve vergi yüklerinin azaltılması, kayıt dışılığın geriletmesi, üretici sektörlerin yenilikçilik ve teknoloji açısından daha fazla teşvik edilmesi ile kurumların işleyişinin etkinleştirilmesi gibi.

Ancak tüm bu vaatler son üç yıldır tekrarlanıyor, ama sonuçta çok azı hayata geçiyor. Bu yüzden bunların mutlaka takvimlendirilip belli bir plan çerçevesinde hayata geçirilmesini bekliyoruz. Bu sayede Türkiye ekonomisi

ve Türk özel sektörü ilerlemeye devam edebilir. Yine bu sayede ülkemizde bir süredir kaybedilen reform ivmesinin ve iradesinin yeniden canlanacağına inanıyoruz.

Dünyaya baktığımızda ülkeler yeniden dengelenme süreci içinde. Bir yandan işsizlik ve borç sorunu gibi küresel krizden kaynaklanan sorunlarla boğuşmak, diğer taraftan da geleceği düşünmek zorunda kalınıyor. Çünkü potansiyel büyüme kapasiteleri kriz nedeniyle küçülüyor. Artık geleceği tahmin etmek çok zor.

2015'de üç temel risk unsuru var. Birincisi, aşırı düşük faizden kaynaklanıyor. Piyasa, sermaye hareketiyle yüksek faiz veya getiri kovalıyor. Bu nedenle ekonomi politikasını yönetenler tedbirli olmalı, makro ihtiyati tedbirler etki edebileceği ortamlarda alınmalı. İkinci risk unsuru, jeopolitik riskler. Ukrayna sorunu bölgesel kalabilir belki, ama Orta Doğu sorununun küresel sorunlar doğurma riski oldukça yüksek. Üçüncü risk ise Euro Bölgesi'nde toparlanmanın durması ve resesyonun daha da yaygın ve güçlü hale gelmesi. Bu gerçekleşirse, tüm dünya için büyük sorun oluşturur.

Ekonomide en önemli unsur bekleyişler. İleriye yönelik beklentiler ne kadar iyi olursa tüketim ve yatırım o kadar olumlu etkilenir. Bu sene hem yurt içi hem yurt dışı kaynaklı çok sayıda çalkantı yaşandı. Ayrıca iki önemli seçim oldu. Bunlara rağmen, ekonomide ciddi bir sıkıntı yaşanmadıysa, makro temeller sağlam durumda demektir.

Öte yandan büyüme performansına bakıldığında %3-4 civarında büyüme temposu vasat bir görünüm veriyor. Türkiye, Avrupa ülkelerinden daha hızlı büyümekte ama rekabet içinde olduğu gelişen ekonomilerin gerisinde kalıyor. Şimdi yeni bir atılım hamlesi gerekiyor. Zira son altı yıldır kişi başı milli gelirimiz 10 bin dolarda takıldı kaldı.

OVP rakamları da gösteriyor ki, bu gidişle 2023 hedeflerine ulaşılması artık mümkün değil. Yeni bir reform programına ihtiyaç var, ama bu program sadece tespit ve temennilerden oluşmamalı. Yapılacak işler bir takvime bağlanmalı ve netleştirilmeli. Siyasi hesaplar yerine iktisadi ve bilimsel gerçekler, gereklilikler ön plana çıkarılmalı. Bunlar yapılırsa bu hedeflere daha sonraki yıllarda ulaşmak mümkün olur.

Ekonomiye yeni bir ivme kazandırıp, yüksek büyüme sürdürülebilir. Ancak üretmek için cari açık veren, büyümek için borçlanan bir ülke olarak bunu başaramayız. Yeni bir büyüme modeline ihtiyaç var. Yüksek seviyesini koruyan cari açık ve bunun finansmanının dış borçlanmaya dayalı olması, ekonominin tempo kazanmasını önüyor. Yavaşlayan yapısal reformlara yeniden ivme kazandırmalıyız. Bekleyen çok sayıda reform adımı var.

Yapılması gereken, reel sektöre ağırlık vererek, üretim ve ihracatı milli mesele olarak algılamak ve artırmak. Üretim ve ihracat maliyetlerinin azaltılması, reel sektörün üzerindeki yüklerin indirilmesi, girdi maliyetlerinin makul seviyelere çekilmesi öncelikli hedeflerimiz olmalı. Vergi reformunu, eğitim reformunu, yargı reformunu, kamu yönetimi reformunu, firmaların sağlıklı büyümelerine elverişli hale getirecek şekilde tasarlamak gerekiyor. İşte bunlar yeni büyüme hikâyemizin başlangıcı olur.